

ВІДГУК
офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора
КАРАМАН ОЛЕНИ ЛЕОНІДІВНИ
про дисертаційну роботу Анголенко Валентини Володимирівни
«Підготовка майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення
соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від
відбування покарання з випробуванням»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка

Актуальність обраної Анголенко Валентиною Володимирівною проблеми підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням, зумовлена тим, що складні соціально-економічні умови сьогодення поширюються на найбільш незахищені верстви населення, найбільш вразливою категорією серед яких є діти. Неповнолітні, які скоїли правопорушення, потребують допомоги у процесі відбування покарання не тільки з боку держави, соціальних інститутів, служб соціального захисту, а безпосередньо від фахівця соціальної сфери. Одним із шляхів соціально-педагогічної допомоги неповнолітнім правопорушникам є здійснення соціально-педагогічного супроводу працівником соціальної сфери, якій має достатній рівень сформованості відповідних знань, вмінь та навичок. Це зумовлює необхідність підготовки такого фахівця, який міг би здійснити підтримку неповнолітнього у складних життєвих обставинах, сприяти його соціальній реабілітації, включенню до нормального життя.

Тому цілком погоджуємося з авторкою, що одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми та суперечностей, що обґрунтовані у вступі дисертаційного дослідження, є розробка та впровадження педагогічних умов в освітній процес професійної підготовки майбутніх працівників соціальної сфери, що здатні забезпечити достатній рівень їх професійної компетентності у питаннях здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

Дисертанткою чітко сформульовано мету, об'єкт, предмет та завдання дослідження.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, теоретичних й експериментальних висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечуються кількома чинниками – вдалою і продуманою світоглядною позицією при викладенні матеріалу, бездоганною логікою і структурою, доцільним використанням комплексу методів дослідження (теоретичних, емпіричних, статистичних) на кожному його етапі, достатньою апробацією результатів дослідження та періодом проведення експерименту протягом 2016-2018 років.

Експериментальна база дослідження відповідає обраній тематиці, а отримані авторкою довідки про впровадження результатів дисертаційної роботи вказують на їх позитивний вплив на процес підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

Висновки відповідають визначеним у дослідженні завданням, послідовно розкривають логіку дослідження і повністю корелюють з науковою новизною та практичним значенням дослідження.

Дисертація базується на багатій джерельній базі, до якої входять філософська, педагогічна, психологічна та соціально-педагогічна література; нормативні документи, закони, положення; періодичні видання, на сторінках яких висвітлювались питання професійної підготовки соціальних працівників, здійснення соціально-педагогічного супроводу, впровадження альтернативних форм покарання, монографії, дисертації провідних вітчизняних науковців. Відзначимо, що, у цілому, автором здійснено аналіз 250 наукових джерел.

Оцінюючи наукову новизну результатів дослідження, підкреслимо, що дисертаційна робота В. В. Анголенко, на наш погляд, є цілісним, системним дослідженням проблеми підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

Авторкою вперше теоретично обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням (актуалізація потенціалу елементів змісту професійної підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням; використання контекстних технологій навчання в процесі професійної підготовки майбутніх працівників соціальної сфери; створення мотивації до соціального партнерства як основи практичної взаємодії майбутніх працівників соціальної сфери з неповнолітніми правопорушниками), висвітлено сутність і складники підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

Авторкою уточнено та конкретизовано понятійно-термінологічний апарат дослідження, зокрема поняття «майбутній працівник соціальної сфери», «підготовка майбутнього працівника соціальної сфери», «соціально-педагогічний супровід неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням».

Результати наукового дослідження В. В. Анголенко доповідалися на міжнародних та всеукраїнських конференціях, на семінарах та засіданнях кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради та на засіданнях кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет» протягом 2016 – 2018 рр.

Основні теоретичні положення й висновки дисертації відображено в 16 публікаціях авторки, з них 9 – одноосібних; 1 – навчально-методичний посібник; 5 – у наукових фахових виданнях України, зокрема – 3 видання, що включені до наукометричної бази Index Copernicus; 3 – у зарубіжних наукових виданнях; 7 – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Ознайомлення зі змістом дисертаційного дослідження В. В. Анголенко переконує в тому, що робота належним чином структурована: відзначається логічною продуманістю, збалансованістю складових частин та підпорядкована реалізації основних завдань наукового пошуку.

У першому розділі – **«Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням, у службі пробації»** висвітлено ступінь розробленості проблеми підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до роботи в службі пробації; схарактеризовано соціально-педагогічний супровід неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням, як сучасний педагогічний феномен; проаналізовано стан підготовки майбутніх працівників соціальної сфери в системі вищої освіти до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх правопорушників. На нашу думку, аналіз матеріалів першого розділу дисертації засвідчує компетентність самої авторки, її володіння загальними теоретичними питаннями щодо підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням.

У другому розділі – **«Обґрунтування та експериментальна перевірка педагогічних умов підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням»** теоретично обґрунтовано та розроблено педагогічні умови підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням, та схарактеризовано результати експериментальної реалізації цих умов у практиці підготовки фахівців закладів вищої освіти.

Дисертація оформлена згідно з необхідним вимогами, у її мовностилістичному оформленні враховано особливості наукового стилю.

Чітку логічну структурованість роботи забезпечують відповідні висновки, що свідчать про вміння В. В. Анголенко працювати з науковим матеріалом, аналізувати його та робити належні узагальнення теоретичного характеру.

Позитивно оцінюючи кандидатську дисертацію Анголенко Валентини Володимирівни, вважаємо за доцільне відзначити деякі дискусійні аспекти та побажання.

1. На наш погляд, дисертація значно виграла, якщо було б у підрозділі 1.1., присвяченому теоретичному обґрунтуванню процесу підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх правопорушників у пенітенціарній системі та, зокрема, у службі пробації, було розкрито зарубіжний досвід підготовки такого фахівця.

2. У дисертації доцільно було більш ретельно розкрити особистісні риси неповнолітніх правопорушників, що забезпечило б ґрунтовність пропонованих дисертанткою змісту і методів підготовки фахівців до роботи з дітьми такого контингенту.

3. У роботі згадуються пробаційні програми, які призначаються за рішенням суду неповнолітнім правопорушникам. Водночас, у дисертації не розкрито достатнім чином їхній зміст та засоби реалізації.

4. У підрозділі 2.2., де висвітлюється реалізація педагогічних умов підготовки майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням, зустрічаються частини описово-методичного характеру. Натомість, ми рекомендували б авторці посилити аналітичну подачу матеріалів дослідження.

5. У якості рекомендацій вважаємо за доцільне у подальшому опублікувати методичний доробок, отриманий у результаті проведеного дослідження, для науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти та інших суб'єктів соціально-педагогічної роботи.

Проте, висловлені зауваження та побажання мають рекомендаційний характер та суттєво не впливають на загальне позитивне враження та позитивну оцінку виконаного В. В. Анголенко дисертаційного дослідження.

Таким чином, аналіз кандидатської дисертації, автореферату та опублікованих праць Анголенко Валентини Володимирівни дає підстави зробити висновок про те, що проведене дослідження є актуальною, завершеною, цілісною і самостійною науковою роботою, яка має наукову новизну, важливе теоретичне і практичне значення для фахової підготовки майбутніх працівників соціальної сфери.

Дисертація «Підготовка майбутніх працівників соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічного супроводу неповнолітніх, звільнених від відбування покарання з випробуванням» відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.), що дає підстави для присудження Анголенко Валентині Володимирівні наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.05 – соціальна педагогіка.

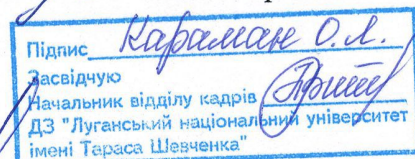
Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,
директор навчально-наукового інституту
педагогіки і психології Державного закладу
«Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Доктор педагогічних наук, професор,
ректор Державного закладу
«Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

 — О. Л. Караман

С. В. Савченко

